УДК 821.161.1-3.09:398(477)

О. Оверчук, канд. філол. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ
О. Гуменюк, студ.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

М. ГОГОЛЬ – ДОСЛІДНИК І ЗБИРАЧ ФОЛЬКЛОРУ

Проаналізовано фольклористичну діяльність М. Гоголя, з'ясовано чинники, які вплинули на формування його наукового світогляду. Досліджено роль збирацької діяльності М. Гоголя у становленні української фольклористики, доведено прогресивність його ідей у контексті науково-пошукових парадигм XIX ст.

Ключові слова: М. Гоголь, фольклор, фольклористична діяльність, історизм, народні пісні, збирання українського фольклору.

Творчість Миколи Гоголя у вітчизняній гуманітаристиці ще недостатньо вивчена та пошанована. Його роль у розвитку української фольклористики потребує наукового переосмислення шляхом застосування новітніх методик, що сприятимуть глибинному зондажу його авторських художніх текстів, пройнятих народною стихією, і дослідницьких студій над народною словесністю. Відтак, незважаючи на чимало досліджень, присвячених доробку М. Гоголя, питання аналізу фольклористичної діяльності М. Гоголя досі залишається відкритим. Феномен М. Гоголя як збирача та дослідника усної словесності уможливила тягла фольклористична наукова традиція від З. Доленги-Ходаковського, М. Цертелєва, М. Максимовича, О. Бодянського, А. Метлинського, В. Залеського, Ж. Паулі, М. Шашкевича, І. Вагилевича, Я. Головацького й ін. У сучасній науковій гуманітаристці більшість думок щодо постаті М. Гоголя зводиться до визнання його перш за все як письменника (зазвичай, російського, коли йдеться про оцінку спадщини митця у слов'янській словесній культурі), однак про М. Гоголя як фольклориста згадують вкрай рідко. Тому визначення внеску М. Гоголя як збирача та дослідника фольклору, встановлення значення його діяльності для української культури та її поширення за межами України – усе це нині потребує ґрунтовного дослідження.

У метричній книзі Спасо-Преображенської церкви містечка Сорочинці за березень 1809 р. під № 25 зафіксовано: "Місяця березня 20 числа у поміщика Василя Яновського народився син Микола і охрещений" [5, с. 4]. Великі Сорочинці – полкове місто, куди не раз М. Гоголь їздив на знамениті ярмарки та святкування, а згодом і невеличкий хутір Василівка, де потім оселилася родина Гоголів, стали тими знаковими місцями, звідки й розпочався життєвий шлях майбутнього письменника. За своїм генетичним корінням М. Гоголь походив зі шляхетського козацького роду, одним із найяскравіших представників якого був Євстафій (Остап) Гоголь. Він належав до козацької старшини Війська Запорозького за гетьманування Б. Хмельницького, І. Виговського, Ю. Хмельницького, П. Тетері, П. Дорошенка, а також сам перебував на посаді казного гетьмана Правобережної України у 1675–1678 рр. [21, с. 12]. Сам М. Гоголь дуже пишався своїм походженням, належністю до "малоросійських старовинних і корінних фамілій" [21, с. 35], про що свідчать спогади про митця: в ньому "гарцювала душа предків" [7, с. 4]. Так, В. Шенрок стверджував, що "початок полум'яної любові в М. Гоголя до українських пісень, до національних танців і взагалі до всього малоросійського, без сумніву, слід шукати ще в ранніх враженнях, коли при захоплюючих душу звуках рідних мелодій і при баченні молодецького скаженого гопака його дитяче серце переповнювалося трепетом невимовного захвату" [19, с. 148]. Справді, ще з перших років життя М. Гоголя виховували в повазі та шані до народної культури та минувшини. Особливу роль при цьому відіграла бабуся, Тетяна Семенівна – живий представник і носій старовини в усіх проявах, і дід Опанас Дем'янович. На початку XX ст. історик І. Каманін зауважив, що "вся атмосфера, яка оточувала М. Гоголя, була наскрізь проникнута цими козацькими традиціями" [8, с. 78]. Варто згадати також про оточення, у якому зростав М. Гоголь. Його дядько – Дмитро Прокопович Трощинський (міністр юстиції Російської імперії, сенатор, державний секретар, таємний радник, меценат). "Козак-вельможа" – так називав його Тарас Шевченко. Відомий факт, що князь М. Цертелєв, який видав у 1819 р. свою першу етнографічну працю "Досвід зібрання старовинних малоросійських пісень", присвятив її Трощинському, що, за словами О. Пипіна, живучи в Малоросії, був свого роду центром для любителів малоросійської минувшини. Цілком логічно, що ця книга посутньо вплинула і на М. Гоголя, можливо, саме завдяки їй він дуже рано почав збирати етнографічні матеріали [8, с. 78].

Загалом, родина, Ніжинська гімназія та культурне середовище сприяли формуванню фольклористичних зацікавлень М. Гоголя. Поступово серед його близьких друзів і соратників з'являються відомі фольклористи та етнографи. Серед них слід згадати і про О. Бодянського, наукове співробітництво з яким, започатковане ще в 30-ті рр., не припинялося до останніх днів життя М. Гоголя [10, с. 122]. Письменник знав також і О. Марковича – представника козацько-старшинського роду, одного з найкращих знавців українського побуту свого часу, В. Ломиковського – історика та фольклориста, автора словника української старовини. Імовірно, М. Гоголь був знайомий і з М. Костомаровим, який у своїй "Автобіографії" розповідав про те, що тривалий час українська тема не хвилювала його і не входила в коло інтересів, та тільки книги М. Гоголя відкрили перед молодим студентом новий невідомий світ [9, с.1 82]. Згодом українознавчі зацікавлення та науково-творчі аспірації М. Гоголя яскраво виявилися в його листуванні середини 1930-х рр. з О. Пушкіним, І. Срезневським, осібно з М. Максимовичем [2, с. 3]. Щодо останнього, то дружба цих двох науковців заслуговує на особливу увагу. М. Максимович поважав М. Гоголя як дослідника, любив за його українську вдачу, давав поради та настанови. "І яскраво пригадуються мені два моїх земляки, яких я пережив: мій улюблений, незрівняний – Гоголь, що аж до самого серця був закоханий у наші народні пісні і в них брав своє творче натхнення для своїх геніяльних оповідань, і великохудожній Тарас", – зазначив М. Максимович на ювілеї своєї наукової діяльності [19, с. 148].

Визначаючи чинники, які вплинули на формування наукового світогляду М. Гоголя, обов'язково слід відзначити і те, що народився письменник у час, коли Лівобережна Україна-Гетьманщина втрачала рештки своєї політичної автономії, будучи складовою частиною Російської імперії. Він сприймав залежне становище як

© Оверчук О., Гуменюк О., 2017

реальну субстанцію, але його турбувало становище українського народу [15, с. 79]. Ще зі студентських років М. Гоголь мріяв про широке коло діяльності: "Я палав незгасимим бажанням зробити життя своє корисним для держави <...> Жити в світі і не означити своє існування – це було для мене жахливо" [12, с. 31]. Проте в тогочасній Україні, перетвореній на глуху провінцію, М. Гоголь не знайшов необхідних умов для реалізації своїх планів і, як більшість його друзів – майбутніх відомих діячів, їде до Петербурга. Однак попри складні суспільно-політичні умови в Україні на початку XIX ст., саме цей час характеризується активним творчим і науковим осмисленням українського фольклору. М. Гоголь був захоплений цим науковим рухом вивчення рідної йому історії та фольклору, тому період проживання в Петербурзі, з одного боку, є найважчим для нього в моральному плані, а з іншого – найпродуктивнішим з огляду на його наукові здобутки. Приїхавши до Петербурга, М. Гоголь був глибоко вражений не лише зовнішнім контрастом, а й внутрішньодуховною різницею, він дедалі більше ностальгує "по прекрасному, старовинному Києву" [6, с. 6]. Над усе М. Гоголь цінував працю: "Робота – моє життя, не працювати – не жити" [15, с. 53], що стало однією з причин нестерпного перебування в Росії, адже в одному з листів до Погодіна він наголошував: "Що ж то за ледарі ці москвичі!" [15, с. 74].

Прикметно, що в біографічних дослідженнях, присвячених постаті М. Гоголя, увагу зосереджено на промовистому факті носіння ним під час перших років перебування в Петербурзі (принаймні протягом 1829–1832 рр.) української козацької зачіски, тобто чуба ("хохолка") на виголеній голові [15, с. 45]. Навіть розмовляв М. Гоголь російською мовою з помітним українським акцентом. У Росії його сварили за численні українізми та помилки. "Свиня, що ж він зробив з російською мовою! І де він слів набрався таких!", – писав поет О. Білий, метр російської словесності. Додамо, що частину перших публікацій у петербурзькій пресі він підписує виразно українським псевдонімом П. Глечик [2, с. 3].

В одному з листів, адресованому до М. Максимовича, М. Гоголь просить залишити видатного науковця ту "кацапію" [15, с. 73]. А далі з іронією запитує: "Що ж, їдеш чи ні? Укохався в цю стару товсту бабу Москву, від якої, крім "щей да матерщины", нічого не почуєш" [15, с. 74]. Сам М. Максимович так описував своє спільне перебування з М. Гоголем улітку 1850 р. в Україні: "Ми переїхали через Псел і їхали до Василівки вночі, при світлі повного місяця <…>. І ніколи я не бачив його таким живим, як у цю *Українську ніч* [курсив Максимовича – *О. О.*]" [13, с. 37]. Таким чином, уже в 1829 р. М. Гоголь повністю занурюється в історію українського народу та фольклор, починає писати історію Малоросії, при цьому зауважуючи: "Якби наш край не мав такого багатства пісень – я б ніколи не писав Історії його, тому що я не збагнув би і не мав поняття про минуле, або Історія моя була б зовсім не те, що я думаю з нею зробити тепер" [20, с. 5]. А в 1834 р. в одному з листів до Погодіна, коли М. Гоголь бачив результат своєї праці, писав: "Малоросійська історія моя просто шалена, та інакше, втім, і бути їй не можна" [11, с. 89].

Як свідчать архівні відомості, активно займатися збиранням українського фольклору М. Гоголь почав ще від час навчання в Ніжинській гімназії. Так, наприклад, з 1826 р. М. Гоголь починає вести "Книгу всякої всячини, або підручну енциклопедію", куди записує цікаву для себе інформацію, що стосується різних сфер життя. Укладалася вона протягом кількох років (до 1830 р. включно). [20, с. 1] Згодом, у 1834 р., на пропозицію самого міністра народної просвіти Російської імперії Уварова М. Гоголь напише статтю "Про малоросійські пісні". Особливо його захоплювали українські народні пісні історичної тематики та думи про видатних українських ватажків і гетьманів: П. Конашевича-Сагайдачного, Б. Хмельницького, Ю. Хмельницького й ін. М. Гоголь і його товариш О. Данилевський об'їздили майже всю Полтавщину: Миргород і Кибинці, Хомутець і Обухівку, Лубни й Пирятин, Яреськи, Семереньки й інші містечка, села та хутори. Напевно, в юнацькі роки М. Гоголь усвідомив того, що саме простий люд є носієм народної творчості, традицій і звичаїв [20, с. 1]. М. Гоголь легко знаходив спільну мову з селянами, часто був частиною їхньої компанії: "Проте найкраще, коли зберуться всі в тісну купку і почнуть загадувати загадки, або просто базікати. Боже ж ти мій! Звідки тільки старовини не викопають! Яких тільки страхів не нанесуть!" [22, с. 4]. Найбільше майбутній письменник прилучився до народної творчості у рідній Василівці, де минуло його дитинство [21, с. 242]. Теплими літніми вечорами М. Гоголь виходив на вулицю послухати, як співають василівські парубки та дівчата, а коли звучали його улюблені "Ой не ходи, Грицю", "Цвіли лози при дорозі", "Ходив козак по вулиці", і собі підспівував. Лише у Василівці він записав понад 200 пісень, а всього їх у нього нараховувалося понад тисячу [5, с.21]. Уже пізніше, під час поїздок до України з Петербурга та Москви, М. Гоголь особисто записував народні думи й пісні. Він також вивчав рукописні збірники пісень, які зберігалися в родинах колишньої козацької старшини. До цього часу дійшли три великі й два менші зошити М. Гоголя, до яких він власноруч записав понад 550 текстів. Перший зошит має назву "Збірка південноруських пісень" (до нього ввійшло близько 200 текстів), другий – "Малоросійські пісні" (понад 220 пісень), третій – "Збірка руських пісень" (105 пісень), а четвертий, що довгий час зберігався в особистому архіві художника Олександра Іванова, містить 55 пісенних текстів. П'ята невеличка збірка М. Гоголя складається з 18 українських пісень [21, с. 243]. Як слушно зауважив О. Дей, М. Гоголь був носієм народних пісень, а отже, багато перейняв із голосу. Відомо, що сам М. Гоголь, М. Максимович та О. Бодянський часто співали в будинку Аксакова, дотримуючись народної манери співу. Ще з 1830-х рр. М. Гоголь постійно переймав пісні від своєї тітки. "Скажіть Катерині Іванівні, що мені часто приходять на пам'ять її пісні, але я їх не співаю, тому що я майстер підтягувати. Я якби заспівав соло, то мороз би подер по шкірі всіх слухачів", – писав М. Гоголь у листі до Г. Данилевського [14, с. 160]. Однак восени 1851 р. дослідник народної творчості заспівав кілька пісень для запису. "Я наступної неділі збираюся пригостити вас двома-трьома наспівами нашої Малоросії", – звертався письменник до О. Бодянського. До того ж, М. Максимович свого часу передав збірку пісень М. Лисенку, що налічувала 22 пронумеровані пісні і дві ("Ой під гаєм, гаєм зелененьким…", "Ой ізрада, карі очі, зрада…") без нумерації. Подаючи матеріал, фольклорист зазначив, від кого почута та чи інша пісня (від тітки М. Гоголя). Відтак, можна говорити про паспортизацію фольклорного матеріалу. Очевидно, ці пісні співав і сам М. Гоголь для запису [14, с. 161]. Як зазначає Ж. Янковська, збережені зошити пісень "засвідчують, що М. Гоголь знав живу мову народу, не раз власною рукою переписував ці пісні, очевидно, готуючи їх до друку: праця, гідна справжнього фольклориста і письменника" [23, с. 8].

Відомо, що М. Гоголь брав активну участь у підготовці видання М. Максимовича. Після того, як автор повідомив йому про вихід у світ збірки народних пісень,

М. Гоголь не погодився з класифікацією М. Максимовича: "Навіщо ти поділяєш своє зібрання на гульливі, козацькі й любовні? Хіба козацькі не гульливі, а гульливі не козацькі? <…> Хіба немає таких пісень, у яких одна половина любовна, а друга гульлива?" [14, с. 162]. М. Гоголь запропонував поділити пісні на три розділи: історичні, ті, що виражають відтінки народного духу та обрядові. Пісні в записах самого М. Гоголя, зазвичай, не класифіковані за жанрово-тематичними групами. Оскільки він уважав, що "поділ у піснях не потрібний. Чим більше різноманіття, тим краще. Я люблю раптом біля однієї пісні побачити іншу, зовсім протилежного змісту" [20, с. 4]. На основі цих суджень можемо зробити висновок про ще не вироблену систему систематизації зібраних матеріалів у середині XIX ст. Сам автор – М. Максимович не міг скористатися порадами М. Гоголя, оскільки збірник уже друкувався. Згодом, коли він прислав земляку видрукуваний лист збірки, М. Гоголь зробив декілька зауважень щодо перекладу дум російською мовою, зазначивши, що "майже завжди сильне лаконічне місце стає незрозумілим російською, тому що воно "по духу" не має відношення до мови російської; і тоді краще десятьма словами визначити його суть, аніж приховати її" [9, с. 61].

Крім М. Максимовича, М. Гоголь був знайомий з І. Срезневським. Приводом до їхньої зустрічі став вихід у світ "Запорожской старины". Важливо зауважити, що І. Срезневський планував видати обрядові пісні. Ця ідея дуже сподобалася М. Гоголю. При цьому фольклорист зазначив, що "треба їх розмістити в тому порядку, в якому вони йдуть одна за одною під час обрядів, із поясненнями, за яких обставин. Це була б дуже потрібна річ. Усі ті, хто розуміє всю важливість цієї справи, були б вам дуже вдячні" [9, с. 126].

Усе це свідчить про те, що М. Гоголь добре розумів принципи запису, упорядкування та систематизації зібраного матеріалу, важливість зв'язку обрядової пісні з побутом, що забезпечувало довіру до нього як науковця.

Професор Ніжинського історико-філологічного інституту М. Сперанський загалом налічував понад 1200 пісень, які записав М. Гоголь. При цьому вчений висловлював припущення, що, мабуть, це не всі записи, а тому треба продовжити пошук таких матеріалів [4, с. 241]. Так, наприклад, відомо, що багато пісень М. Гоголь передав М. Максимовичу: "Близько 150 я віддав Максимовичу, зовсім йому невідомих. Після чого я відшукав ще близько 150. Але боюсь, що й тепер ще можна відшукати в кожному хуторі, подалі від великої дороги та шуму, зо два десятки невідомих іншому хутору" [20, с. 4]. М. Гоголь прекрасно розумів масштаби неопрацьованого матеріалу: "Покажіть мені народ, у якого було б більше пісень. Наша Україна дзвенить піснями!" [19, с. 151]. Народні пісні завжди залишалися для М. Гоголя найбільшим захопленням і пристрастю всього життя. Він, за оцінкою М. Сумцова, "кохався в українських рідних піснях" [18, с. 8]. М. Гоголь із такими ж вихідцями з України, зокрема з О. Бодянським, М. Максимовичем, Г. Данилевським, часто збиралися в домі Аксакових на вечори українських пісень, які письменник дуже любив. За записами О. Бодянського, такі вечори називали "варениками" [23, с. 9]. Звернімося до спогадів сестри М. Гоголя: "Часто просив мене грати йому на фортепіано малоросійські пісні. "Ну ж бо!", – каже, – зіграй мені "Чоботи". Стану грати, а він слухає і ногою притопує. Шалено любив він малоросійські пісні", – згадувала сестра М. Гоголя [21, с. 253]. М. Гоголь міг безліч разів повторювати улюблені куплети, поки його не зупиняли втомлені слухачі. Як і більшість вихідців з України, дослідник любив усе українське, цікавився ним і намагався використати у своїй творчості. М. Гоголь був наділений загальними типовими рисами українця. Ці чесноти супроводжуватимуть його до смерті: захоплення історією України, народні пісні, без яких він не мислив свого життя та, зрештою, й національний танець, гопак, якого він відтанцьовуватиме за півроку до смерті в маєтку Аксакова. У 1846 р., перебуваючи у санаторії Карлсбаду, за кордоном, у реєстрі визначних пацієнтів на с. 17 М. Гоголь записав: "Микола Гоголь, українець, замешканий у Москві", цим самим підкресливши свою національну належність.

Підсумовуючи діяльність ученого у справі збирання, популяризації та творчого осмислення української народної пісенності, дослідники вказують на його значні здобутки та важливу роль у розвитку вітчизняної фольклористики 1820–1840-х рр. М. Гоголь проявив себе як сумлінний збирач, який надавав великого значення інформації "з вуст", часто особисто спілкуючись із селянами – носіями народної традиції, не порушуючи таким чином найголовніший критерій збору та запису пісень. Видання зібраних ним матеріалів (упорядковане і видане за сприяння Георгієвського) нараховувала 400 сторінок, причому далеко не всі матеріали, підготовлені М. Гоголем, увійшли до неї. Зокрема, це стосується пісень, які він передав іншим збирачам малоросійських пісень – М. Максимовичу, А. Метлинському. Це були професори "формені", "не випадкові", як М. Гоголь, вони завідували кафедрами протягом десятків років. І все ж у їхньому науковому формулярі видані ними збірники становлять славну сторінку [3, с. 150]. Більшість записів М. Гоголя українських народних пісень увійшли до збірок інших фольклористів. Можливо, саме це і стало причиною фрагментарного згадування імені М. Гоголя в історії фольклористики, що, разом із тим, не применшує його ролі та здобутків. Очевидно, і місія, і "хороша справа", якою мав неодмінно означити своє життя М. Гоголь, полягала у поширенні духовно-культурних традицій України, що вивищує роль праці фольклориста на рівень культури світової. Творча спадщина М. Гоголя – невичерпна тема для досліджень із фольклору, історії, літератури, мистецтва, що доводить актуальність і глибину ідей митця, який випередив свій час.

Список використаних джерел

1. *Азадовский М. К.* История русской фольклористики / М. К. Азадовский. – М. : Институт русской цивилизации, 2014.
2. *Барабаш Ю.* Дискурс "бусурманства" (Гоголь і Шевченко) / Ю. Барабаш // Сучасність. – 1999. – № 6. – С. 103–120.
3. *Венгеров С. А.*Собрание сочинений С. А. Венгерова. / С. А. Венгеров. – СПб. : Прометей, 1913. – Т. 2.
4. *Винницька Л. І.* До питання про фольклорні зацікавлення Миколи Гоголя / Л. І. Винницька // Наукові праці Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту імені Івана Огієнка. Філологічні науки. – 2013. – Вип. 32(1). – С. 240–243.
5. *Герасименко А.* Гоголь і Полтавщина / А. Герасименко. – К. : Знання, 1976.
6. Гоголь. Воспоминания. Письма. Дневники [Электронный ресурс] / В. В. Гиппиус. – М. : Аграф, 1991. – Режим доступа : https://www.e-reading.club/bookreader.php/96390/Gippius_-_Gogol%27._Vospominaniya._Pis%27ma._Dnevniki..html
7. *Донцов Д.* Правда прадідів великих / Д. Донцов. – Філадельфія : Видання Головної управи Організації оборони чотирьох свобод України, 1952.
8. *Каманин И. М.* Научные и литературные произведения Н. В. Гоголя по истории Малороссии / И. М. Каманин. – К., 1902.
9. *Кирдан Б.*Собиратели народной поэзии: Из истории украинской фольклористики XIX в. / Б. Кирдан. – М. : Наука, 1974.
10. *Костенко І.* Гоголь і Бодянський / І. Костенко // Сіверянський літопис. – 2000. – Вип. №1 (31). – С. 122□125.
11. Н. В. Гоголь – М. П. Погодину // Гоголь. Воспоминания. Письма. Дневники [Электронный ресурс] / В. В. Гиппиус. – М. : Аграф, 1991. – Режим доступа : https://www.e-reading.club/bookreader.php/96390/Gippius_-_Gogol%27._Vospominaniya._Pis%27ma._Dnevniki..html
12. Н. В. Гоголь – П. П. Косяровскому // Гоголь. Воспоминания. Письма. Дневники [Электронный ресурс] / В. В. Гиппиус. – М. : Аграф,

1991. – Режим доступа : https://www.e-reading.club/bookreader.php/96390/Gippius_-_Gogol%27._Vospominaniya._Pis%27ma._Dnevniki..html

13. *Максимович М.* Родина Гоголя / М. Максимович // Москвитянин. – 1854. – № 1, отд. VIII.

14. Народні пісні в записах Миколи Гоголя. – К. : Музична Україна, 1985.

15. *Панасюк Б. Я.* Україна і Микола Гоголь : розгадки таємниць / Б. Я. Панасюк. – К. : КНЕУ, 2011.

16. *Пыпин А. Н.* История русской этнографии. Т. 1–4. Т. 3. Этнография малорусская / [Соч.] А. Н. Пыпина. – СПб. : Тип. М. М. Стасюлевича, 1891. – VIII, 425 с. – Экз. РНБ (122/617(3)): с автогр. авт.

17. *Розанов В.* Русь і Гоголь / В. Розанов // Хроніка-2000. – М., 2009. – Вип. 76. – С. 375–377.

18. *Сумцов М. Ф.* Діячі українського фольклору / М. Ф. Сумцов. – Харків : Печатне діло, 1910.

19. *Федас В.* Михайло Максимович і Микола Гоголь про українську народну пісню / В. Федас //Науковий часопис. – К., 2008. – Вип. 6. – С. 148–154.

20. *Фісак І.* М. В. Гоголь – дослідник і збирач українського фольклору / І. Фісак [Електронний ресурс] // Філологічні науки. – 2012. – Вип. 11. – С. 45□51. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fil_Nauk_2012_11_11.

21. *Чухліб Т.* Невідома Україна / Т. Чухліб. – К. : Наш час, 2013.

22. *Янковська Ж.* До питання про джерела фольклоризму ранніх повістей М. Гоголя [Електронний ресурс] / Ж. Янковська. – С. 348–355. – Режим доступу : http://philology.knu.ua/files/library/folklore/37-1/58.pdf

23. *Янковська Ж.* М. В. Гоголь і українська народна культура і фольклор (за спогадами, висловлюваннями та листами) / Ж. Янковська // Наукові записки Нац. ун-ту "Острозька академія". Сер. : Культурологія. – 2008. – Вип. 3. – С. 71–81.

Надійшла до редколегії 10.05.17

O. Overchuk, PhD, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv
O. Gumeniuk, stud.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

M. GOGOL AS A RESEARCHER AND COLLECTOR OF FOLKLORE

The article analyzes M. Gogol's folkloristic activity, identifies factors that influenced on the formation of his scientific worldview. The role of M. Gogol's collecting activity in the formation of Ukrainian folkloristics is investigated, the progressive nature of his ideas in the context of the scientific and search paradigms of the XIX century is proved.

Key words: M. Gogol, folklore, folkloristic activity, historicism, folk songs, the collection of Ukrainian folklore.

О. Оверчук, канд. филол. наук, доц.
Киевский национальный университет имени Т. Шевченко, Киев
О. Гуменюк, студ.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев

Н. ГОГОЛЬ – ИССЛЕДОВАТЕЛЬ И СОБИРАТЕЛЬ ФОЛЬКЛОРА

Проанализирована фольклористическая деятельность Н. Гоголя, определены факторы, которые повлияли на формирование его научного мировоззрения. Исследована роль собирательской деятельности Н. Гоголя в становлении украинской фольклористики, доказана прогрессивность его идей в контексте научно-поисковых парадигм XIX в.

Ключевые слова: Н. Гоголь, фольклор, фольклористическая деятельность, историзм, народные песни, собирание украинского фольклора.